

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po peti prejemni, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajo, za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po peti prejemni za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Cenzurništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Prusaki iz Slovenskega.

Mi smo v svojem listu povedali, da so poslanci iz Kranjskega: Schaffer, Dežman, Supan in Hočevnar, in iz slovenskega Štajerskega Foregger in Seidl, kateri vsi so voljeni edino s pomočjo in agitacijo c. kr. avstrijskih uradnikov in vladnih organov, pristopili v državnem zboru k nemško-nacionalnemu klubu. Povedali smo zopet, da prijatelji tega kluba nemajo v prvi vrsti avstrijskih interesov pred očmi, nego najprvo nemške, tudi če jih to ekskluzivno nemštvo tako daleč pripelje, da Avstrijo zataje in v imenu nemštva delajo za Prusijo. Ob enem smo konstatirali, da so posebno imenovani kranjski poslanci: Schaffer (on celo v posebnem v Ljubljani tiskanem trošnem listu), Dežman, Supan in Hočevnar odločno tajili, da spadajo k tej prusijanskej stranki. Ko so potem, enkrat izvoljeni, javno pristopili k tej nemško-nacionalnej stranki, rekli smo, da se to pač čudno sklada z njihovim nastopom kot kandidati in s tem, da so jih avstrijski c. kr. uradniki volili. Na to se je njih organ, ljubljanski „Tagblatt“ razbudi zaporedom večkrat na nas, rekši, da ne govorimo istine, da brez razlogov denunciramo itd. V listu od 15. nov. pa „Tagblatt“ zopet tako-le zabavlja: „V tem, da so tudi štirje ustavoverni poslanci iz Kranjskega ta program (namreč program takoiimenovane nemškonacionalnega „Fortschrittscluba“ (Ur.) podpisali in tako v „fortschrittclub“ stopili, nahaja glasilo mladostencev že za poredom izdajstvo Avstrije, prodajo Avstrije na Prusijo in Bismarka.“ Na dalje nam organ onih štirih kranjskih, v tem članiču (pod naslovom „ist das ehrlich“ med lokalnimi rečmi priobčenem) očita, da mi ne polemiziramo proti dejanstvenim stvarim in izrečenim načelom, nego proti svojim lastnim izmišljijam. — S tem se nam očita, da smo se mi kar zmislili, da nemško-nacionalna stranka nij avstrijsko-patrijotična. To nij res, to hočemo precej dokazati, in enkrat naše kranjske ustavoverce z ustavoverno in vladno lučjo, katero si hočemo za en trenotek izposoditi, tako posvetiti, da jih bodo tudi frazovni „Tagblatt“ in njegovi privržniki, naši c. kr. nemškutarski uradniki-volilci spoznali, če jih res ne poznajo.

In to je jako lahko delo. Dr. Herbst je vodja ustavoverne stranke, Unger in Glaser sta njena ministra. Organ vseh treh, in tudi priznani glavni organ ustavovercev je „Neue freie Presse.“ Ta časopis pak govori o ljudeh, ki so to „fortschrittspartei“ ustanovili in so zdaj tudi glavni njeni udje, voditelji in tovariši Dežman-Schaffer-Supan-Hočevnarjev v uvodnem članku od 24. maja 1873 tako-le: „Es wurden Karten ausgespielt,

welche nicht Oesterreichs Farben trugen.“ V istem članku nižje, daje „N. fr. Pr.“ razumeti, da nemški nacionalci jezuitično druga, nego avstrijska prizadevanja (streben) če prav za nekeve eventualitete (to je razpad Avstrije) videti dajo. — Štiri dni prej, 20. maja, imenuje isti ustavoverni list te nemško-nacionalce „politične jezuite“, to je take ljudi, ki nekaj drugega želé, nego kar pravijo. V članku od 18. maja 1873 pa pripoveduje ista vladna in ustavoverna „N. fr. Pr.“ v svojem uvodnem članku, da je sam dr. Herbst na topljškem shodu rekel, da hočejo ti nemško-nacionalni „fortschrittcluberji“ v nemško prestavljeno: „rajši rusko knuto nego nemško svobodo, t. j. (v nemško prestavljeno) rajši prusko knuto nego avstrijsko svobodo, da hočejo svobodo prodati za vladanje nemške narodnosti. Dobro pomni! dr. Herbst sam je to rekel in v „N. fr. Pr.“ to tiskano stoji. In če nij še dovolj, sezimo še po „N. fr. Presse“ od 17. maja, tam zopet v uvodnem članku najdemo dokazano, da se ta stranka po krivici imenuje „fortschrittlich“, ker drugzega neče, nego sebično razprostriranje svoje (nemške) narodnosti čez vse.

No, recite zdaj „kumpani“ „Tagbl.“, da smo si mi sami izmislili karakteristike te neavstrijske stranke, h kateri so tudi ustavoverni, vulgo nemškutarski kranjski poslanci pristopili! — Na „N. fr. Presse“, iz katere edine narežeš vsak dan poln svoj časopasji trebuh, vendar nekaj držiš, in na Herbstu gotovo veruješ?

Našim c. kr. agitatorjem, posebno uradnikom pa pri tej priliki še enkrat čestitamo, da so našemu narodu vsilili tako „patrijotične“ poslanke! Res v Avstriji se sem ter tam čudne reči godé. Kako dolgo se še bodo, to bog vé. Skrajni čas bi pa res bil, da bi Avstrija postala Avstrija!

Cerkev in država v Ameriki.

(Francoski spisal E. Laboulaye.)

IV.

(Dalje.)

Religiozni značaj američkega ljudstva se nič manj ne razvidi iz nekaterih vnanjih razmer med cerkvijo in državo. V krščanski družbi se naravno imajo spoštovati krščanske šege. Zato pa državne postave in federalna konstitucija smatrati nedeljo za posvečen dan, in kadar pride novo leto, obletnica Washingtonovega rojstva ali proglašenje neodvisnosti na nedeljo, preloži se praznik na ponedeljek. V nekaterih državah so stroge postave, ki branijo imeti ob nedeljah javne veselice, ali sploh kako opravilo: to je ostanek stare puritanske sobote. V drugih provincijah je to judovsko ravna-

nje oslabiljeno; vendar pa se skoraj povsodi zapirajo prodajalnice in gostilnice, in pripuščajajo se samo neogibno potrebna dela, ali dela, ki se iz ljubezni do sočloveka vršijo. Mišljenje, stare navade napotujejo tukaj postavodajca. Z ene strani se hoče spoštovati pravo, po katerem državljani, boga v miru molijo, z druge strani pa se misli, da je treba dne pokoja onim, ki delajo, a da se jim ne sme pripuščati, da bi ta pokoj imeli za priložnost zločinstva in razuzdanosti. Iz taistega nagiba se zapirajo krčme o praznikih. Seje federalnega shoda in posebnih postavodaj se odpirajo z molitvami, ki jih opravljajo pastori različnih komunij; v armadi so duhovniki, na brodovji, v jetnišnicah so tudi. Ravno tako se ve, da o slovesnih slučajih zbor, prezident, državni voditelji napravijo post, ali zahvalno službo božjo. Jefferson je, kar časa je bil prezident, dvomil, da bi bilo od unije treba terjati, naj moli; a javno mišljenje je to vprašanje nje-mu nasprotno odgovorilo. Nijso se pozabili dotični Lincolnovi razglasi, ki je prosil boga, naj pomaga in brani ameriansko ljudstvo v sredi krutih izkušenj državljanske vojske.

V večini držav so cerkve proste davkov, ker se religija smatra za varovalko javne morale in za naj gotovejše poročstvo socialnega reda. Pastori so oproščeni vojaštva in jury; javno mišljenje jim je zelo ugodno, vendar pa želi, da ostanejo v zakristiji. Več naredeb jim odreka pravico do javne službe. V New-Yorku je nedavno ta postava prišla ob moč, a običaj jo še vzdržuje, in povsodi si duhovenstvo v čast šteje, da se mu nij treba utikati v javno življenje. A vendar imajo v družbi odlično stopinjo; nij ga važnega dela, da bi pastora ne bilo zraven. Odbor za pomoč ranjencem, ki je bil v ločilnej vojski tako velikega pomena, je utemelil in mu predsedoval unitarski pastor, doktor Bellows. — Zdaj se umeje, kako je bilo ločenje cerkve od države, nikar da bi bilo sovražen akt proti religiji, nego le dobrota za njo. Katoliki so bili tisti, ki so dejali gospodu Duvergier de Hauranne, ko je potoval po Ameriki, da so le v Zedinjenih državah mogli utemeliti ta mogočna društva in imeti tak upljiv, da bi jih imeli drugod za politično nevarne ljudi. Katoliški nadškof, glavar cincinatske dieceze je bil, ki je pred tremi leti javno rekel: „Jaz ne terjam zedinjenja cerkve z državo, jaz zametavam tako zvezo. Meni je ljubši položaj cerkve v Zedinjenih državah, nego oni v Italiji, na Francoskem, na Španjskem, v Avstriji, na Bavarskem.“ Taisto, kakor nadškof Purcell, so izrekli več ko enkrat, in ravno tako živahno, škofje v Kanadi: zametavali so varstvo in plačilo države, češ, da bi jim ta zveza vzela vso čast pri njihovej čedi. Ena-

ke izjave bi se lahko na Irskem našle. Katoliki imajo sploh malo okusa za religiozno svobodo; a, kadar jo okusijo, ne drže se je nič manj, kakor protestanti. Kmalu zapazijo, da je ta neodvisnost, ki je bila čast in moč cerkve v njenej heroičnej dobi, boljša, nego ta najemniška alijansa, ki je verne naredila služne in ki je religijo zmanjšala. Cerkev si nij sè silo pridobila pagskega sveta; ako si hoče pridobiti moderni svet, naj poprime za staro orožje, naj se sprijazni enkrat se svobodo.

Izgled Zedinjenih držav nij po volji nekej družbi, ki menda, ker je popolno v 19. veku, sanjari, kako bi preteklost zopet v veljavo spravila. Amerika je tem temeljitim politikom še le embrijon družbe, ljudstvo, ki se je komaj razvijati začelo; da je rezultate treba čakati od izkušnje, ki še nij dovršena, da bo civilizacija prej ali slej Amerikance dovedla k svitu evropskega vladanja. Jaz se ne nadejam, da bi prepričal ljudi, ki zgodovino narobe čitajo; obračam pa se do onih, ki odkritosrčno resnice iščejo, in rekam jim: Glejte ljudstvo, ki je odšedši z Angleške, na novem kontinentu ohranilo religijo, jezik, postave, šege, ideje svoje stare domovine. Ker so prišli na nov svet, ker jim nij bilo treba nositi plemenitaške butare, niti jim trpeti privilegij ustanovljene cerkve, naredili so Amerikanci iz angleške svobode naj močnejšo in najbolj cvetočo demokratijo, kar jih je kedaj bilo. V treh letih bodo praznovali stoletnico proglašenja neodvisnosti. Nič več kakor 3 milijone nij bilo kolonistov 4. julija 1776; 40 milijonov državljanov bo 4. julija 1876. Narod, ki se je tako razvil, dežela, ki je z energijo, ki nijma enake, z nezaslišanimi žrtvami zadušila služnost, je napolnila sè svojo velikostjo tako veliko časa, da njenih naredeb pač nij treba preskušati. Kedaj pa smo mi imeli v naši povestnici stoletje sreče in svobode?

(Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 19. novembra.

Že včeraj se je začela in končala **adresna debata** v državnem zboru. Govorilo je samo 12 govornikov. Izmed Slovencev sta govorila proti adresi dr. Vošnjak in dr. Razlag, kakor se je nam sinoči iz Dunaja telegrafovalo, a smo mogli telegram samo v malem delu še ne dotiskanega lista priobčiti. Izmed klerikalcev in kluba desnega središča sta govorila Herman in Hohenwart, izmed Poljakov: Dunajevski in Cienčiala (iz Šlezije.) Torej naših poslancev 4. Za adresno so govorili: Kovalski, Demel, Giskra, Forregger, Coronini, Haase, Schaffer, Hünigsmann in Ryger. — Denes bode glasovanje. Adresa bode sprejeta z vsemi proti kacam 80 glasom, to se naprej ve. — Da je adresna debata v enem dnevu končana, uzrok temu je pač samo to, da državni zbor že 22. mora končati. — Govore dr. Vošnjaka, dr. Razlaga in važnejše tudi od Hermana ter Hohenwarta prinesemo po stenografičnih zapiskih.

Finančni minister je v isti seji predložil postavo o dovoljenji pobiranja davkov do konca marca.

Adresa državnega zbora, kakor jo je Herbst naredil, bode denes sprejeta najbrž nespremenjena. Novega v obsežku nema nič. Enako adresi gospodske zbornice, odgovarja in prikimava z drugimi besedami od odstavka do odstavka prestolnemu govoru:

naaglašá spremembo po direktnih volitvah, govori o krizi enako kot prostolni govor, terja za bodočo obrambo proti temu reforme akcijske in borsne postavodaje, dalje terja štedljivost (ali varčnost) o državnem gospodarstvu, ter to, da se postave o reguliranju davkov in konfesijonelnih razmer kmalu predlože. Na koncu omenja 25 letnico cesarjevega vladanja.

V **gospodarstvenem odboru** državnega zbora sta dozdej sprejeta dva predloga: Mayerhoferjev, naj država osnuje založnice za podporo kredita v trgovini in obrtniji, in drugi Kalirjev: en del (od onih 80 milijonov) denarja, ki se ima dobiti, naj se potrosi za zidanje železnic.

Rusini v državnem zboru bodo glasovali za nove konfesijonelne postave.

V **Salcburškem** je v dozdej liberalno-ustavovnem volilnem okraju zmagal pri volitvi v deželni zbor klerikalec Lackner.

Ogerski poslanec, stari **Koloman Ghyczy**, dozdanji vodja leve, položil je svoj mandat in svojim volilecem pisal pismo, v katerem se naravnost odpove svojim dozdanjim načelom in sebi samemu ter svojim rojakom kliče, da so na krivem potu, da morajo drugače delati, ako hočejo, da se domovina reši, posebno da mora v ogerski stranki vsa državnopravna opozicija nehati in vsi domoljube biti edini v skrbi za domovino. — Ghyczy pravi, da je dozdej bil z levico v opoziciji, ker je mislil, da je taka stranka kot čuvaj samostalne Ogerske. Taka stranka bi pa morala previdna biti in ne enostransko nagodbe od l. 1867 zametavati, ker je ona vendar pravoveljavna pogodba z Avstrijo, in se ne more enostransko razdreti. Premeniti pa jih more s porazumljenjem le močna ogerska vlada, ali dežela, ki svoje vsakdanje državne stroške komaj od enega dne do drugega plačuje, nema pri svojih pogajanjih nobene veljave; močna vlada se pa ne more osnovati sredi vednih bojov velikih strank med soboj. Zatorej opoziciji ne sme biti več premenjava državopravnih temeljev vodilo, ako hoče, da se notranje razmere utrde, da se državnost ali celo obstanek dežele v nevarnosti ne postavlja. Vzajemno prizadevanje obeh strank, da Ogerska kot država obstane v sredi nevarnosti, ki jej zavoljo notranjega nereda žugajo, in vsi morajo skrbeti za notranji razvoj v materijelnem in duševnem obziru. Pač so strankarski boji v parlamentarnem življenju koristni, a le potem, ako se ne bojuje za sam državni obstanek. Da naši strankarski boji za notranje utrdjenje in uravnanje dežele nijso bili koristni, to kažejo vsi vspehi. Boja mora konec biti, obe stranki morajo državopravno podlogo priznati in skupno delati; le potem je močna vlada mogoča, ki bode potrebne reforme izvela. — Ghyczy dalje priznava, da so Magjari precenili svojo moč, in da je med njimi tudi premalo požrtvovalnosti. Nevarnost, ki zdaj Ogerski od znotraj žuga, nij nič manjša nego vnanji sovražnik, ki je v svetem čutu domovinske ljubezni zedinil vse stranke proti sebi. Ako smo proti vnanjemu sovražniku darovali kri in blago, zakaj ne bi mogli notranji ravno tako veliki nevarnosti nasproti zatajiti svoja posebna ali osobna mnenja, ako se krsté tudi principije in se te morajo zavreči na videz na stroške konsekvencije. Konsekvencija je lepa lastnost moža, ako se ž njo premagujejo nasprotja, ki branijo do cilja: ali konsekvencija je zapravljane moči, ako se ž njo po sili dosežajo nedosežne svrhe. V politiki odločijo okolnosti vrednost konsekvencije; ako se te nijso spremenile, je dobra; ako se spremené, nij ona več na mestu. — Kakor je iz tega vidno, govoril je Ghyczy veliko besedo, ne samo svojemu narodu, temuč vsem, tudi nam. Kak vpliv bode to pismo na Ogerskem imelo, ali bode Magjarijo iz zadrege rešilo, Magjare kaj spametovalo, o tem ne more denes še nihče končne sodbe izreči.

Iz Pešte se telegrafira „N. fr. Pr.“, da je gotovo, da kr. ogersko ministerstvo odstopi. — Sennyey je baje te dni pri cesarji bil.

Vnanje države.

Srbski minister prava je zapovedal vsem sodnijam, posebno kupčijski sodniji v Belgradu, naj falimente strogo preiskuje, naj med tujimi in domačimi kupci ne dela nobenega razločka, naj kazni ostro vsako lahko-mišljeno krivo, da deželni kredit v inostranji ne bo trpel.

Na **Francoskem** se bo te dni enkrat rešilo vprašanje o podaljšanju Mac-Mahonove oblasti. Nasproti si stojita majoritetni in minoritetni načrt komisijin; prvi terja petletno trajanje oblasti, definitivno priznanje republike in sestop novega narodnega zastopa, zadnji pa nemudno desetletno podaljšanje in da se ustavne spremembe pozneje vrše. Vlada je seveda z minoriteto. V nedeljo so bile nadomestovalne volitve za dva izpraznena poslanska sedeža v Aube in Seine inférieure. Kolikor zdaj vemo, imata republikanska kandidata Saussier in Letellier Valaze ogromno večino. Republikancem ugoden rezultat bi bil za rojaliste strašen vdarec: za Mac-Mahona pa še dvakrat večji. V narodni skupščini je Laboulaye bral poročilo komisije petnajsterih, ki pravi, da dežela ne terja samo predsednika, nego tudi stalne vlade. Poročilo pozivlja dalje konservativce, naj monarhične iluzije popusté in naj republiko organizirajo. Dalje predlaga, naj se znani Perierov predlog sprejme. — Dalje je v narodni skupščini Philippoteaux predlagal, naj se v interesu edinosti in discipline nobenemu vojaku in nobenemu mornarju ne dovoli, da bi stopil v narodno zbornico. Zaradi tega je nastal strašen hrup.

Španske vlade zastopnik na Kubi je dal postreljati vjetnike parnika „Virginus“, med katerimi je bilo tudi več ameriškanskih državljanov. Na interpelacijo vlade Zedinjenih držav je španska vlada odgovorila, da ji je žal zaradi ravnanja svojega zastopništva, in da bo zadostila temu. A v Washingtonu s tem nijso zadovoljni, in ameriškanski listi naravnost terjajo, da se Španske vojska napove, in Kuba vzame. A uradi iz Santjaga se nijso zmenili za povelje španske vlade, ampak so postreljali drugih 57 vjetnikov, in so razžalili še ameriškega konzula. To je Amerikance strašno vzburilo. Ministerski svet bo terjal, naj se uradi v Santjagu kaznijo; ob enem plava močno brodovje proti Havani. Ako Španska terjatvam ne zadosti, se vojska začne. Amerikanci nemajo navade zastoj žugati.

Dopisi.

Iz Kočevskega 16. nov. [Izv. dop.]

K volitvi, ki se bode vršila 22. t. m. v Kočevji, snuje se mnogo pripravil po Kočevji in po ribniškem trgu. Vsakatera stranka hoče svojega kandidata postaviti; a, „jura vigilantibus!“ — Lekar Braune, župan kočevski, res tudi kandiduje. Sklical je 15. t. m. v ta namen volilni shod v sobe bivše kočevske kazine. Tu pred vsemi zbranimi je po dokončani debati izustil ošabne besede: „Pregrešno ravna, kdor za-me ne glasuje!“ — O sancta simplicitas! Ne kaže li s tem očitvidno svojega značaja, in svoje prevzetnosti? Tacega hočejo v deželni zbor poslati, da bode varoval interese domovine, pospeševal blagor dežele? — Nikakor ne! Slovenci! bratje iz ribniške doline, in vsi, ki vam je za domovino in spravo, premislite in nikar ne ravnajte na škodo sebi in domovini! — Z veseljem sem torej čul, da skupno delate za družega moža, ki je vse česti vreden, in katerega izvoliti bi bila želja vseh enako mislečih.

Iz Zagreba 17. nov. [Izv. dopis.]

Politika ima denes pri nas praznike. Naši politiki denes nemajo drugega posla, nego čakati, dokler novo nagodbo tudi ogerski

drž. zbor sprejme, kar se že v enej prihodnjih njegovih sednic pričakuje. To je za nas tem važneje, ker bode potem tudi Mažuranić svojo vladno glade oseboja preustrojiti mogel. Kot načelnik vladnega oddelka za politično upravo imenuje se še zmirom Jovan Živković, če mu morebiti — kar se pri nas sploh želi — med tem naš minister Pejačević s svojim prostovoljnim odstopom ministersko stolicu ne izprazni. Načelnikstvo pravosodnega vladnega oddelka ponudilo se je, kakor sem že v enem svojih prejšnjih dopisov poročil, reškemu javnemu bilježniku dru. Derenčinu, ker je pa ta baje takovšne pogoje stavil, v katere Mažuranić ne more in ne sme privoliti, imenuje se denes kot kandidat za pravosodno vladno načelnikstvo dr. Šram. Javno mnenje je celo za njega. On je na glasu kot juridično-teoretična celebriteta, in mesto pravosodnega vladnega načelnika zahteva bolj teoretika nego praktika. Dr. Šram sicer v svojih govorih nij tako poetičen in teatraličen, tako retoričen in sijajen, kakor dr. Derenčin, kateremu se italijanska odgoja na prvi mah pozná, zato je pa strogo logičen, miren in zmirom samo ad rem govori. Da je poleg tega čist značaj in kakor Mažuranić ne strastven, tega mi pač nij treba še posebe omeniti. Volitveni dan za naše mestno zastopstvo službeno še nij ustanovljen. Kakor se pa sploh govori, bode volitev 5. decembra. Zagreb je razdeljen na dva volilna okraja, v vsakem volilnem okraju so pa tri izborništa. Dosedanje skupščine volilcev so pokazale, da je mnenje volilcev glede postaviti se imajočih kandidatov zelo različno. Disciplina bo samo v tretjem izborništvu, v katerem volijo največ davka plačujoči mestjani, in v drugem izborništvu, v katerem je inteligencija. Glasovi prvega izborništa se bodo pa predvidno tako raztrgali, da se izid volitve v tem izborništvu nikako naslučevati ne more. Opančar bode glasoval za opančarja, mesar za mesarja, krčmar za krčmarja itd. V prvem izborništvu je prava sodrga. Večino mestnega zastopstva sečinjavajo zastopniki 2. in 3. izborništa in ta je zagotovljeno narodnjaška.

Te dni je tukaj umrl Ivan Koncilijs, eden naših najčestitejših in najpremožnejših mestjanov. Pokojni je bil Slovenec iz Kranjske in ustanovni ud „Slov. matice“. Pred kakimi tridesetimi leti je prišel s čulico pod pazduho v Zagreb. Začel je trgovino s tako imenovanim kramarskim blagom, zlasti s tistimi resicami in vrpčami, katere Hrvatice za svojo narodno nošnjo potrebujejo. Sreča in blagoslov sta mu bila v kupčiji, kajti on je umrl kot velikoposestnik in zapustil premoženja preko pol milijona.

Domače stvari.

— (G. župnik A. Spišič) je voljen v volovskem okraju za poslanca v isterski deželni zbor.

— (Velik lov na volkove.) Iz Loža se nam piše: V pondeljek 24. novembra napravi tukajšnja graščina in občina velik lov na volkove. Naj se ga mnogo lovcev udeleži. Treba je, da vsak vsaj do 8. ure zjutraj 24. nov. že pride.

— (Imenovanje.) C. kr. finančna direkcija za Kranjsko je imenovala P. Vavpotiča, K. Poša in J. Jakla za davkarske adjunkte.

— (Na ljubljanskem gradu) je od cesarja imenovan dozdanski dirigent, g. Ljubomir Dragič za direktorja te kaznilnice kot priznanje za prav marljivo in vspešno službovanje.

— (Kočevski kandidat, g. Braune) se v pedsinočnem „Tagbl.“ v dopisu in „poslanem“ jezi na našega dopisnika. On neče biti prusofil, baš kakor Schaffer pred volitvijo. Sicer bode menda mož, če hoče odgovora, bral naš denašnji članek.

— (Južna železnica) je baje začela v vagonih tretjega razreda s pečmi kuriti.

— (J. Avšič) nas prosi potrditi, da nij on pisal dopisa iz Sneberja, kar tu storimo.

— (Umor pri „Mondscheinu“) se nij tako vršil, kakor je naš poročevalec pisal. Zlasti krčmarja krivnja ne zadene. Oficijelno poročilo je sledeče: „Zvečer je bilo v gostilnici pri „Mondscheinu“ več civilistov in vojakov, ki so veseli plesali. Po devetih zvečer pride tja tudi v nekoliko razveseljenem stanju hlapec brez posla, Janez Toni, vulgo Srakar, iz Lamiš, razsaja in moti plesalce, prime čevljarskega pomagača A. Rusa in ga vrže na tla. Trije artileristi so hoteli napraviti mir, prijeli so Janeza Tonija, in ga tirali na ulico. Janeza Tonija so, kakor je rekel, ti artileristi po glavi tolkli. Janez Toni se splazi z ulic v vežo omenjene krčme in zasadi tam na pragu stoječemu formajstru Kaiserju od 12. artilerijskega polka nož pod vratom v prsa, izleče nož iz rane, in zbeži. Formajster Kajser umre malo minut potem, ne da bi bil kako besedo govoril. Mestne straže nadzornik se je trudil in ubežnika morilca ob 4 zjutraj v Medijatovem blevu našel. Janez Toni je imel krvav nož še pri sebi; obstal je svoj zločin, in mestna straža ga je takoj aretirala. Pri tem tepežu je dobil tudi artilerist Freiss teško rano v pleča.

Razne vesti.

* („Prava“) se zove nov jurističen časopis, ki v hrvatskem jeziku v Zadru izhaja.

* (Doktor Düllinger) znani učenjak, je imel 13. t. m. v Monakovem svoj petdesetletni jubilej kot profesor. Gratulanti so šli brez prenehanja v njegovo stanovanje; rektor magnificus mu je z univerzitetnim senatom govoril svečanostni govor. Bavarski kralj mu je poslal lastnoročno pisan list. Jubilar je popolno zdrav, in bode končal ravnokar tri velike knjige.

* (Samoumorov) se je zgodilo meseca oktobra tega leta na Dunaji 20, in sicer se je usmrtilo 9 moških, in 11 žensk.

* (O Bazainu), ki ima zdaj zarad izdaje trdnjave Metz pravdo, se je veliko pisalo, kako je bogat. Resnica je tole: Bazaine je imel dve ženi. Ko je bil v Afiki poveljnik, našel je tam devetletno siroto, katero je dal v Parizu odgojiti. Deklica je postala krasna, in Bazaine jo je l. 1853 vzel za ženo. Ko je šel v Meksiko, jo je pustil v Parizu, kjer je bila zapeljana in izdana, tako, da se je končno ostrupila. Ko je bil 54 let star, je vzel sedemnajstletno Meksikanko, Pepito della Penna, ki je sicer potomka vladarskega rodu Montezuma, ki je pa le majheno premoženje imela, katero ji je pa še Juarez vzel, ko so Francozi šli iz Meksike. Bazaine je ubožen. Po obratu v Metz se mu je vzela še maršalska plača, tako, da nema zdaj nič. Da si je veliko milijonov nagrabil, je le laž njegovih nasprotnikov.

* (Umor.) V Turinu na Laškem vleče vso pozornost na-se neki umor. Umorjena ženska je bila stara služabnica umrlega grofa Kavúrja, bila je stara že 80 let in je ži-

vela od majhne pokojnine ki jo ji je umrli gospod zapustil, in je zraven tega še imela nekaj denarja prihranjenega. Ko se je 8. t. m. odkril Kavúrjev spominek, so jo drugi dan umorjeno v postelji našli. Sosedje so pravili, da so slišali nek ropot, toda hudodelnik je skozi okno ušel.

* (Republikanka.) V Genui na Laškem se žaluje za plemenito domoljubko in prijateljico Mazzinijevo, Carlotta Benettini. Rodila se je leta 1812, in je začela svoje politično življenje že leta 1833; takrat so jo zatožili, da piše revolucionarna proglašenja, in da je z Mazzinijem v zvezi. Kmalu potem so jo z več rodoljubi vrgli v ječo, in jej skoz okno kazali njene tovariše, ki so jih tirali na morišče, da bi jo prisilili, naj pove vladi imena drugih, ki so bili še neznani. A ona je rekla: „Umrje se samo enkrat“, in je molčala. Ko se je leta 49 Genua vprla, klicala je Carlota Benettini, spremljevana od svoje hčerke, narod k boju proti tlačiteljem. Ko se je Genua morala vdati, je Carlota Benettini zadnja barikade zapustila. Ko je bil Mazzini v Gaeti zaprt, mu je ona stregla.

* (Skopuh.) V Temesvaru je umrl te dni star mož, ki je bil zadnje dni tako reven, da ga je moral sin živiti. Umrli je bil svoje dni kot zelo premožen mož znan, in mislilo se je, da je po kaki neznani nesreči obožal. Po smrti so našli njegovi dediči razen malo srebrnega drobiža veliko tisuč bankovcev, kateri že davno nemajo veljave. Menda je čakal, da bi jih mogel zmenjati. Ka-li?

* (Šteje glave svojih ljubih.) Nagrobni napis na nekem pokopališču v Pensilvaniji, v severni Ameriki, se glasi: „Takaj počiva gospa Tabita — zvesta žena Jožefa Wrighta, Tomaža Andrejsa, Hebna Halstedta, Eduarda Murraja, in Karola Deana — obžalovana od neutolaženega moža Franca Morgana.“ Ta pridni gospod Morgan pač zasluži, da bi mu bili vsi možje hvaležni.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov.

Revalesscière du Barry

v Londonu.

Odstranjenje vseh bolezní brez leka in stroškov z izvrstno zdravilno hrano Revalesscière du Barry iz Londona, katera pri odraslih in otrokih svoje stroške 50krat v drugih sredstvih prihrani.

Izpisek iz 75.000 ozdravljenj bolezni v želodci, v živcih, v drobu, v prsih, na pljučah, v dušnjaku, na žlezah, na ledvicah in v mehurju — od kojih se na zahtevanje posnetki zastonj in franko dopošljejo:

Spričevalo št. 64.210.

V Napolji, 17. aprila 1862.

Moj gospod! V sled bolezni na jetrah sem bival sedem let v strašnem stanu sušenja in vsakovrstnega trpljenja. Nijsem bil v stanu ne čitati niti pisati; moji živci so se tresli po celem životu, slaba prebavljivost, vedna nespečnost in imel sem zmirom razburjene živce, da nijsem nikjer našel miru, pri tem sem bil tudi silno otožen. Mnogo zdravnikov je svojo umetnost poskušalo, a ne da bi moje trpljenje olajšali. V popolni obupnosti sem Vašo Revalesscière poskusil in zdaj, odkar sem jo tri mesece užival, se zahvaljujem ljubemu Bogu. Revalesscière zasluži največ hvalo, ona me je popolnoma zopet ozdravila, tako, da morem svoje družbinsko stališče zopet zavzeti. Z iskreno hvaležnostjo in popolnim spoštovanjem

Marquise de Bréhan.

Spričevalo št. 65.810.

Neufchateau (Vogesen), 23. dec. 1862.

Moja hči, 17 let stara, je trpela vsled pomankanja svojih pravil na strašni razburjenosti živcev, imenovani sv. Vidov ples, in vsi zdravniki so dvmili na mogočosti kakšne pomoči. Od tega časa sem ji, po nasvetu prijatelja, Revalesscière dajal, in ta izvrstna hrana jo je na začudenje vseh, kateri trpečo poznajo, popolnoma ozdravila. To ozdravljenje je tu veliko pozornost vzbudilo in mnogo zdravnikov, ki so to bolezen za neozdravljivo proglasili, se zdaj čudi, mojo hčer močno, čvrsto in popolnoma zdravo videti.

Martin, Officiere Comptable en retraite.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalesscière pri odraslih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravljenje. V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesscière-Biscuiten v pušicah 4 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu

in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradel bratje Oberanzmeyer, v Innsbrucku Diechtl & Frank, v Celovci P. Birnbacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morič, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnah in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštah nakaznicah ali povzetjih.

Tuji.

18. novembra.

Pri **Elefantu**: Flešic iz Zeyer. — Dobrin iz Vipave. — Pfeifferer, Grilo iz Grada. — Karg iz Trsta. — Koper iz Prage.

Pri **Malič**: Buehman iz Brna. — Röthl iz Kočevja. — Spicer, Flaschun iz Dunaja. — Lutna iz Warmsdorfa. — Bahns iz Dunaja. — Piccoli iz Trsta. — Dovu iz Marijthal. — Marot iz Galensteina. — Breitsching, Gostnig, Šuc iz Dunaja. — Fertschel iz Radeč.

Pri **Zamoru**: Madaic iz Kranja. — Schreiner, Korneic z gospo, Sorko, Rogi, Jukor iz Koroskega. — Lukas s hčerjo, Eliza Laut iz Trsta.

Tržne cene

v Ljubljani 19. novembra t. l.

Pšenica 6 gl. 90 kr.; — rož 4 gl. 70 kr.; — ječmen 3 gl. 90 kr.; — oves 2 gl. 10 kr.; — ajda 4 gl. — kr.; — pros 4 gl. — kr.; — koruza 4 gl. 30 kr.; — krompir 2 gl. 40 kr.; — fižol 6 gl. 50 kr.; — masla funt — gl. 52 kr.; — mast — gl. 38 kr.; — špeh frišen — gl. 31 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 3 kr.; — mleka bokal 10 kr.; — govedine funt 26 kr.; — toletine funt 32 kr.; — svinjsko meso, funt 30 kr.; — sena cent 1 gl. — kr.; — slame cent — gl. 70 kr.; — drva trda 7 gl. 80 kr.; — mehka 5 gl. 30 kr.

ZOBE

in zobovje brez bolečin nastavlja, ne da bi se lastni zobje ali korenine odstranile, **zamašenja** in vse **zobne operacije** opravlja

zobni zdravnik A. Paichel,

glediščne ulice št. 20, I. nadstropje.

Ordinira od 9—12. in 2—5. popoldne.

Zobni prah in ustna voda se ravno tam dobivata. (310—3)

Se nikoli

nij čestito občinstvo tukaj take prilike imelo, v prtenini, posebno v **perilu za gospode in gospe** si potrebno nakupiti!

Ker se mi je vsled dunajske borzne krize posrečilo, nakupiti si blaga **veliko pod fabriškimi cenami**, sem v stanu, sledeče blago za 25% pod fabriškimi cenami prodajati. Mudim se pa **tukaj** le med **Elisabetinim sejmom**.

Zaloga blaga obstoji: iz prtenine, debelega, srednjega, tankega namizja za 6, 12, 18 in 24 osov; iz perila za gospode in gospe, flanelov, sploh iz **veliko** v ta strok spadajočega blaga.

Prodajalnica: slonove ulice, štacunska šte. 3.

Bernhard Bauer.

(311—3)

Dunajska borza 19. novembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . . 68 gl. 30 kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . . 73 . . . —
1860 drž. posojilo . . . 101 . . . 25

Akcije narodne banke . . . 955 . . . —
Kreditne akcije . . . 218 . . . 75
London . . . 113 . . . 25
Napol. 9 . . . 8
C. k. cekini — . . . —
Srebro 108 . . . 75

Luč lepa

Najnovejša petrolejske varnostne svetilnice z najboljšo konstruiranim metalnim hranilnim lučnikom (1 plamen daje 6 svečnih luči), neprepirno najlepša svečava in vendar 50 percentov prihranbe proti vsakemu drugemu svetilu. Da se ne bi bilo bati konkurence, so cene neslišano nizko postavljene. Za najboljšo kvaliteto se garantira.

1 kuhinjska svetilnica s steklom in stenjem (doht) vred kr. 45, 60.
1 kuhinjska, stenska ali viseča svetilnica, kompletna kr. 85, gl. 1.20, 1.50.
1 čedna sobanska svetilnica, celo kompletna gl. 1, 1.20, 1.50, 1.80.
1 najlepše oprave, celo kompletna gl. 2, 2.50, 3.
1 salonska svetilnica, bogato dekorirana, superflna gl. 4, 5, 6, 8, 10.
1 svetilnica za studiranje ali delo z zastorom gl. 1, 1.50, 2.
1 stenska svetilnica za hleve, prednje sobe itd. kr. 90, gl. 120.
1 viseča svetilnica za hleve, prednje sobe itd. kr. 90, gl. 1.50, 2.
1 viseča svetilnica za fabrike, delavice, poslovnice gl. 2, 2.50, 3.50.

Kupei en gros dobijo rabat.

Bazar Friedman, Wien, Praterstrasse 26.

Luč dobra

1 viseča svetilnica za obednice s škripcem, preflna gl. 5, 8.
1 viseča svetilnica za obednice, najfinejša, sorta, bron pozlačen gl. 15, 20, 25.
Cene svetilnic se razumevajo kompletno s stenjem in steklom vred.

1 svetilničin zastor, majhen, srednje fin kr. 5, fin kr. 10, najfinejši kr. 15.
1 svetilničin zastor srednje velik, srednje fin kr. 25, fin kr. 35, najfinejši kr. 45.
1 vatel svetilničnega stenja kr. 4, 6, 8.
1 škarje za svetilnico, jeklo kr. 85.
1 zastorodržec (branič, da zastor ne zgori) kr. 5.
1 cilindrobranic (brani, da steklo ne poči) kr. 10.
1 mehaničen cilindročistec kr. 20.
1 podstava za svetilnico, najlepša kr. 20, 30.
1 svetilnična čepica, v najlepših oblikah kr. 15, 25, 35.
1 škripec za viseče svetilnice gl. 1.40, 1.80, 2.20.
1 steklen cilindar kr. 4, 5, 6.
1 steklena krogla kr. 20, 25, 30.
1 plehasta posoda za 1 funt petroleja kr. 30, za 2 funta 50 kr.

Luč cena.

Dežni plašči.

Potovalcem, gospodarjem in železniškim uradnikom in sploh vsem tistim, ki so dežu izpostavljeni, priporočam se prav angleški **dežni plašč**, iz novozvoljanega, nerazdrljivega, nepremočljivega blaga. Ti plašči presegajo v eleganci in trpčnosti vse druge do zdaj izdelovane. Opoznamiti se mora, da so ti brez vaega šiva, torej niso popraviljanju podvrženi, in so tako narejeni, da se dajo tudi pri lepem vremenu na drugi strani kot elegantna vrhna suknja rabiti.

1 kos v navadni velikosti 42 palcev dolg velja 10 gl., vsaka daljša 2 palca velja 1 gl. več.

Kapuce veljajo kos 1 gl.

Glavna zaloga

fabrike

GOVIN & SOHN

v Manchesteru.

Pred mrazom je in bo varovala

zimsko obleka.

Zimsko blago

iz čiste ovčje volne, katera kakor znano telo varuje pred vsakim škodljivim vremenom, in je torej neogibno potrebna, da se zdravje v mrzlem jesenskem in zimskem vremenu vzdrži.

Rokovnice iz najboljšega angleškega volnenega Buxkinga
1 par za gospode kr. 50, 70, 90.
1 " " podložene kr. 70, 90, gl. 1.20.
1 " " dvojne, najfinejše tambur. gl. 1, 1.20, 1.40.
1 " " gospe kr. 40, 60, 80.
1 " " fino podložene kr. 60, 80, gl. 1.
1 " " dvojne, najfinejše tambur. kr. 80, gl. 1.20.
1 " " otroke, po velikosti kr. 30, 40, 50.
1 " " podložene kr. 50, 60, 70.

Potni in drugi šali

iz najčistejše volne, najlepše načrtani.
1 šal za gospode kr. 70, 90, gl. 1.20, 1.50.
1 " " dvakrat tako dolg gl. 1.50, 1.80, 2.
1 " " otroke kr. 40, 60, 80.

Žilni grelci, najboljše vrste.

1 par za gospode kr. 25, 30, 40, 50.
1 " " gospe kr. 25, 35, 45.
1 " " otroke kr. 15, 25.

Zdravilni prsniki iz najčistejše drevesne ali ovčje volne.

Taki varujejo po zimi premraženja, torej so zelo priporočljivi.

1 za gospode kr. 90, gl. 1.20, 1.40.
1 " " najfinejši gl. 1.50, 2, 2.50.
1 " " gospe gl. 1.20, 1.40.
1 " " najfinejši gl. 1.80, 2.50.
1 " " otroke kr. 70, 85, gl. 1.
1 " " najfinejši gl. 1.20, 1.50, 1.80.

Zdravilne spodnje hlače.

1 par za gospode gl. 1, 1.50, 2.
1 " " najfinejši gl. 1.50, 2, 2.50.
1 " " gospe gl. 1.20, 1.80, 2.50.

Dolge in kratke zdravilne nogovice iz čiste volne.

1 par za gospode kr. 30, 40, 50, 60.
1 " " visokih za gospe kr. 70, 80, 90, gl. 1.
1 " " za otroke kr. 25, 35, 45, 60.

Zimske srajce iz najfinejše volne,

nove šege in lepe, prsa s svilo montirane.
1 za gospode gl. 2.50, 3, 3.50.
1 z bogato obšitim naprnikom gl. 4.50, 5.50.

Šlipsis za gospode in gospe, jako lep.

1 velja kr. 20, 35, 45, 65.
1 " " iz svile kr. 50, 60, gl. 1.

Velika izbirk ovratnic za gospode in gospe

iz lijonske svile, male, bele gl. 1.
" " vezane gl. 1.50.
" " velike, raznobarvne gl. 2, 2.50, 3.50.

Trebušni povoji iz ovčje volne.

Eden 50 kr.

Čepice za gospe in deklice.

Po najnovejši šegi in najlepše.
1 za gospe gl. 1.80, 2.50, 3, 3.50.
1 " " deklice kr. 60, 80, gl. 1.20, 1.50.

Predzaznamovano obilno založeno blago se take vrste dobiva edino le pri

Bazar Friedmann, 26 Praterstrasse 26.

Kupcem na debelo se cena zniža.

Bašliki iz najboljšega sukna.

1 lep z vrvkami gl. 1, 1.50, 1.80.
1 najfinejši a svilo vezan gl. 2, 2.50, 3.
1 za otroke kr. 90, gl. 1.20, 1.50.

Muf za gospe in otroke.

1 za gospe, jako lep gl. 1.80, 2, 2.50.
Cela garnitura, muf in ovratnik gl. 3.50, 4.50, 6.
1 za deklice gl. 1.50, 2.

Celo novo za to sezono.

Ogrinjala za gospe in deklice: bela, vijolasta, rdeča, modra.

So vsa iz berlinske volne s najlepšimi načrti.

1 za gospe gl. 1.20, 1.80, 2.20, 2.80.
1 največje, za ogrinili gl. 3.50, 4, 4.50, 5.
1 za deklice kr. 60, 80, 90, gl. 1.20.

Eugenie-čepice

iz najfinejše berlinske volne, s svilo podložene in bogato s penkljami olišpane.
Ena gl. 4.50, z vratnim delom gl. 6.50.

Posebno za gospode.

Jako lep predsravniki za gospode iz najbolje volne s fino prešitimi prsmi, ovratnikom in luknjami za rokave, tako da se lahko nad vsako srajco nosi, kinča in greje.
Eden 60 kr.

Lovske nogavice, visoke.

1 par, velikih, najboljih gl. 1.30.
1 " " največjih in najboljih gl. 1.60, 1.90, 2.30.

Kamašnje najfinejše.

1 par, visokih za gospe gl. 1.20, 1.50, 1.80.
1 " " za otroke kr. 60, 70, 80, 90.

Kosmati ovratniki za gospe.

Silno lepi, za na plese in vhode.
Eden gl. 2.50, 3.50, 4.50, 5.

Otročja oblačila iz ovčje volne.

1 kr. 60 do 80.
1 z rokavi, lepo napravljena gl. 1.20, 1.50, 1.90.

Podplati

kot vloga za vsakovrstno obuvanje, vzdržujejo noge suhe in tople, so tedaj zdravju posebno ugodni.
1 par za gospe in otroke 25 kr.
1 " " gospe 30 kr.

Najnovejše za zimo.

Le 5 goldinarjev

velja popolno angleška zdravilna obleka. Je iz ameriške naravne koštrunske volne in kot kavčuk raztegljiva, ki telo hitro ogreva in je v vedno lahkem izparjanju vzdržuje. Ta obleka varuje po tem premraženja, kakor tudi drugih boleznih.

Taka obleka za gospe ali gospe obstoji iz: srajce, hlače, 2 parov kratkih ali dolgih nogavic, 1 para žilnih grelcev, 1 para vlog za čevlje.

To vse skupaj velja le 5 gl.